T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/6
KARAR NO : 2024/259
KARAR TR : 08/07/2024

ÖZET: 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen *"kararlarda davanın esasının hükme bağlanması"* koşulunu taşımayan BAŞVURUNUN REDDİ gerektiği hk.

K A R A R

Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesi İsteminde Bulunan (İdari Yargıda Davacı Adli Yargıda Davalı) : Ş.Ş
Vekili : Av. A.A
Karşı Taraf (İdari Yargıda Davalı (Adli Yargıda Davacı) : Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu
Vekili : Av. M.K.D

I. İDARİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

1. Çorum Hitit Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Beyin ve Sinir Hastalıkları Uzmanı olarak görev yapmakta olan davacıya ödenen döner sermaye ek ödemelerine ilişkin olarak, Devlet Hastanesi iken Eğitim Araştırma Hastanesine dönüşen sağlık tesislerinin kliniklerinde dekanlık tarafından eğitim onayı alınmış, 14/02/2013 tarih ve 28559 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna Bağlı Sağlık Tesislerinde Görevli Personele Ek Ödeme Yapılmasına Dair Yönetmelik hükümleri ile, üçüncü basamak sağlık tesislerinde net performans puanının ve ek ödemenin hesaplanmasının bir kliniğe bağlı çalışanlar maddesine göre yapılması, eğitim kliniği onayı alınmamış birimler için ise üçüncü basamak sağlık tesislerinde net performans puanının ve ek ödemenin hesaplanmasının bir kliniğe bağlı olarak çalışmayanlar maddesine göre yapılmasının öngörüldüğü, ancak Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesinin Şubat 2013 - Haziran 2014 tarihleri arasında yapılan ek ödeme işlemlerinde kliniklerin Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesi Yöneticiliği tarafından açıldığının 23/07/2014 tarihli Denetim Raporunda belirtildiği, bu nedenle davacıya Şubat 2013 - Haziran 2014 tarihleri arasında ödenen 17.555,83 TL döner sermaye ek ödemesinin haksız ve yersiz ödendiğinden bahisle yasal faiziyle birlikte 30 gün içinde iadesine ilişkin 11/01/2016 tarih ve 16000704 sayılı işlemin tesis edilmesi üzerine iptali istemiyle idari yargı yerinde 10/03/2016 tarihinde dava açılmıştır.

B. Yargılama Aşaması

2. **Çorum İdare Mahkemesi 15/03/2016 tarih ve E.2016/227, K.2016/220 sayılı kararı ile,**5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun*"kamu zararı"* başlıklı 71. madde ile ilgili yönetmeliğin 1., 2., 4., 5., 7., 10/2., 12., 22/1-a. maddelerinden söz ederek davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15 inci maddesinin l/b bendi uyarınca incelenmeksizin reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Konuya ilişkin düzenlemelerin yer aldığı yasalarda ve yönetmelikte, sorumluluğu saptanan kamu görevlilerinin sorumluluklarının hangi yaptırımı içerdiği ve ortada bir kamu zararı söz konusu ise, bu zararın kendilerinden nasıl tahsil edileceği konusunda özel nitelikte bir kural işletilmediğine göre, uyuşmazlığın, yorumu ve uygulanması yargı kararları ile istikrar kazanmış bulunan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar çerçevesinde çözümlenmesi gerekmektedir.*

Uyuşmazlık konusu işlemin kamu zararının kişi borcu olarak davacıdan tahsilinin sağlanmasına yönelik olduğu, zararın rızaen ödenmediği takdirde genel hükümler uygulanmak suretiyle tahsili yoluna gidileceği hususunun bildirimine yer verildiği ve bu haliyle özel hukuk hükümlerine göre adli yargıda açılacak davanın ön bildirimi niteliği taşıdığı; bu yönüyle idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, bu haliyle kesin ve yürütülebilir niteliği bulunmayan, hazırlayıcı ve ön işlem mahiyetinde olan işlemin iptali istemiyle açılan davanın esasının incelenme olanağı bulunmamaktadır.

Nitekim Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 05/10/2015 tarih ve E:2014/l 177, K:2015/3210 sayılı kararı ile Kırıkkale Bölge İdare Mahkemesi'nin 03.02.2015 tarih ve E:2015/73, K:2015/88 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle, davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15'inci maddesinin 1/b bendi uyarınca incelenmeksizin reddine..."

II. ADLİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

3. Davacı Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu vekili, davalının Çorum Devlet Hastanesinde görev yaptığı Ekim 2011-Kasım 2014 döneminde, mevzuata aykırı olarak açık bir hata sonucu kendisine ödenen toplam 17.555,83 TL ek ödemenin geri ödenmesi gerektiğine ilişkin Çorum Devlet Hastanesinin 11/01/2016 tarih ve 704 sayılı yazısını 13/01/2016 tarihinde tebliğ aldığını, fakat gereğini ifa etmediğini, dilekçe ekinde bulunan Bakanlar Kurulu kararında görüleceği üzere, davalıya uygulanması gereken tazminat oranının 94 olması gerekirken sehven 124 katsayı üzerinden kendisine ödeme yapılmış olmasının mevzuata açık aykırılık oluşturduğunu, yapılan bu açık hatanın kamunun zararına, davalının sebepsiz yere zenginleşmesine neden olduğunu, dava konusu edilen yersiz ödemenin daha önce bu yolda alınmış bir idari karara dayanmadığını, ödemenin hesaplamadaki hata sonucu sehven yapıldığını ve haksız ödemelerin basit bir inceleme ile tespit edilebilecek nitelikte olduğunu, dolayısıyla yapılan yersiz ödemelerin açık hatadan kaynaklandığının kabulü gerekeceğinden, söz konusu alacağın genel hükümler çerçevesinde Borçlar Kanunu'nun 77. maddesindeki koşullara göre talep edilebileceğinin tartışmasız olduğunu, davalıya fazladan yapılan ödemeleri gösterir liste incelendiğinde idarenin açık hataya düşmüş olduğunun anlaşılacağını, davalı personele her ay fazladan ödeme yapıldığını, bir memurun almış olduğu maaş düşünüldüğünde her ay maaşındaki fazladan yatan bir ödemeyi fark edememesinin hayatın olağan akışına aykırılık taşıdığını, memurun kötü niyetini gösterdiğini, tüm bu nedenlerle davanın kabulü ile fazlaya ilişkin taleplerinin saklı kalınması kaydıyla 17.555,83 TL nin her bir ödeme döneminden itibaren ayrı ayrı işleyecek yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsili ile taraflarına ödenmesi istemiyle 23/06/2016 tarihinde adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

4. Çorum 3. Asliye Hukuk Mahkemesi 29/01/2019 tarih ve E.2016/1170, K.2019/56 sayılı kararı ile, gerek davaya konu tasarrufun şart işleme dayanması, gerek davacı kurumun davacıya yapılan ödemeyi her halukarda o ay diğer personellere paylaştırması gerektiği, yapılan hatanın sadece paylaşımı etkilediği için talep edebileceği bir zararının bulunmaması, gerekse 2016/1144 E sayılı dosyasında Dr. Serkan AĞAR ve Sayıştay Denetçisi Nuray DEMİRKAN 06/06/2018 tarihli ek raporu ile davacı kurumun bir zararının bulunmadığının belirtilmesi, davalının aldatıcı bir beyanı ya da yapılan hesaplamada dahli bulunmaması nedeniyle davanın reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuştur.

5. **Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi 20/06/2019 tarih ve E.2019/2565, K.2019/2703 sayılı kararı** ile, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına, davanın kısmen kabulüne ve kısmen reddine kesin olmak üzere karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

"...Hal böyle olunca ortada bir idari yargı kararı bile bulunsa yerel mahkemece; herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin, Borçlar Hukukunun sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde istenebileceği gözetilerek, hasıl olacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, yanılgılı değerlendirme ile yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi doğru değil ise de; dosyada hesap uzmanı bilirkişi raporu bulunması sebebi ile bu hatalı uygulamanın giderilmesinin yargılamanın yenilenmesini gerektirmediği, 6100 sayılı HMK'nun 353/1-b(2) maddesi uyarınca hüküm fıkrasındaki bu eksikliğin istinaf aşamasında giderilebileceği, 25/06/2018 tarihli ek bilirkişi raporunda yapılan hesaplamanın usul ve yasaya uygun olduğu, buna göre davacı idarenin ana para alacak miktarının 14.425,93 TL olacağı, davacı idare tarafından davalıya, iade ödeme yapması için 30 gün süre verildiği, ancak dosya içeriğinden davalıya bu tebligatın hangi tarihte yapıldığının anlaşılamadığı, bu duruma göre davalının, dava tarihi itibarı ile temerrüde düşürülmüş sayılması gerektiği kanaati ile aşağıdaki gibi yerel mahkeme kararının kaldırılması ve yeniden hüküm kurulması yönünde karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

A-Davacı tarafın istinaf başvurusunun 6100 sayılı HMK'nun 353/1-b (2) maddesi gereğince KABULÜ ile Çorum 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin29/01/2019 gün ve 2016/1170 E ve 2019/56K sayılı KARARININ KALDIRILARAK,

1- Davanın KISMEN KABULÜ ile;

-14.425,93 TL alacağın, 23/06/2016 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacı idareye verilmesine, fazlaya ilişkin talebin REDDİNE,

2-Harçlar Kanunu gereğince hesaplanan 985,43 TL karar ve ilam harcının davalıdan tahsiline,

3-Davacı tarafça yapılan toplam 1.471,50TL yargılama giderinden red ve kabul oranına göre hesaplanan 1.177,20 TL'sinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine, bakiye yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına..."

III. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK

6. İdari yargı yerinde davacı, adli yargı yerinde davalı olan Ş.Ş'in vekili, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmek üzere Çorum 3. Asliye Hukuk Mahkemesine verdiği 13/09/2023 tarihli dilekçesinde, müvekkilinin Çorum Hitit Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışırken, döner sermaye ek ödemesinin yersiz ödendiğinden bahisle, idare tarafından yersiz ödenen bedellerin faizi ile birlikte iadesine yönelik idare tarafından işlem tesis edildiğini, müvekkilince bu işleminin iptali için Çorum İdare Mahkemesinin E.2016/227 sayılı dava dosyası ile dava açıldığını, Mahkemece K.2016/220 sayılı karar ile davanın kabulüne karar verilerek, yersiz ödendiği iddia edilen paranın iadesine yönelik idari işlemin iptaline karar verildiğini, daha açık deyimle, bu dava dosyasından verilen karara göre, yersiz ödemenin olmadığı müvekkilince iade edilecek bir tutarın da bulunmadığını, idare mahkemesinde dava açıldıktan sonra, davacı kurum tarafından da, paranın müvekkilinden tahsili amacı ile Çorum 3.Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2016/1170 sayılı dosyasında dava açıldığını, ve bu dava neticesinde de kurumun davasının reddine karar verildiğini, davacı kurumca, ilk derece mahkemesi kararının istinaf edilmesi neticesinde, Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin E.2019/2565, K.2019/2703 sayılı dosyasından, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılarak, davanın kısmen kabulüne ve davalı müvekkilinin 14.471,50 TL tutarındaki parayı davacı kuruma ödemesine karar verildiğini, davalı müvekkilin açmış olduğu idari yargı davası ile davacı kurumca davalı müvekkili aleyhine adli yargıda açılan dava dosyalarından verilen kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunu, zira idari yargı kararı ile, yersiz ödendiği iddia edilen paranın iadesine yönelik işlemin iptaline karar verilmesine ve karar bu şekilde kesinleşmesine karşın, adli yargı kararı (Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin kararı) ile de, yersiz ödendiği iddia edilen paranın kısmen iadesine karar verilerek, kararın bu şekilde kesinleştiğini, somut olayda hüküm uyuşmazlığının şartlarının oluştuğunu ileri sürerek, Çorum İdare Mahkemesinin E.2016/227, K.2016/220 sayılı kararı ile Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin E.2019/2565, K.2019/2703 sayılı kararı ile doğan hüküm uyuşmazlığının giderilmesini, anlaşmazlığın esasının iptal ve tam yargı davasının kabulü ile idarenin işleminin iptali yönünde karara bağlanmasını talep etmiştir.

7. Bunun üzerine dava dosyaları mahkememize gönderilmiştir.

IV. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

8. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

9. Danıştay Başsavcısı; Çorum İdare Mahkemesinin 15/03/2016 tarih ve E.2016/227, K.2016/220 sayılı kararı ile Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin 20/06/2019 tarih ve E.2019/2565, K.2019/2703 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığı bulunmadığından başvurunun reddine karar verilmesi gerektiği yönünde yazılı düşünce bildirmiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava 1: Hitit Üniversitesi ÇorumEğitim ve Araştırma Hastanesininde uzman hekim olarak görev yapan Ş.Ş'e, Şubat 2013-Haziran 2014tarihleri arasında yersiz olarak toplam 17.555,83-TL döner sermaye ek ödemesi yapıldığından bahisle, bu tutarın yasal faiziyle birlikte iade edilmesi gerektiğine ilişkin 11/01/2016 tarihli ve E16000704 sayılı işlemin iptali istemiyle îdari yargıda açılan davada; Çorum İdare Mahkemesinin 15/03/2016 tarihli veE:2016/227, K:2016/220 sayılı kararıyla; uyuşmazlığın; yorumu ve uygulanması yargı kararları ile istikrar kazanmış bulunan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usûl ve Esaslar çerçevesinde çözümlenmesi gerektiği, dava konusu işlemin kamu zararının kişi borcu olarak davacıdan tahsilinin sağlanmasına yönelik olduğu, zararın rızaen ödenmediği takdirde genel hükümler uygulanmak suretiyle tahsili yoluna gidileceği hususunun bildirimine yer verildiği ve bu haliyle özel hukuk hükümlerine göre adlî yargıda açılacak davanın ön bildirimi niteliği taşıdığı, bu yönüyle idarî davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte olmadığı sonucuna varıldığı, bu haliyle kesin ve yürütülebilir niteliği bulunmayan, hazırlayıcı ve ön işlem mahiyetinde olan işlemin iptali istemiyle açılan davanın esası incelenemeyeceğinden, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15 inci maddesinin 1/b bendi uyarınca davanın incelenmeksizin reddine karar verilmiş, anılan karar itiraz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Dava 2: Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu tarafından, Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görev yapan Ş.Ş'e Şubat 2013-Haziran 2014 tarihleri arasında, mevzuata aykırı olarak hatalı ödenen toplam 17.555,83-TLek ödeme tutarının yasal faiziyle birlikte tazminine karar verilmesi istemiyle adlî yargıda açılan alacak davasında; Çorum 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 29/01/2019 tarihli ve E:2016/1170, K:2019/56 sayılı kararıyla;adı geçenin görev yaptığı Hastanenin devlet hastanesi statüsünden çıkarılıp eğitim hastanesi statüsüne geçirildiği ve fiilen eğitim klinikleri oluşturulduğu için davalının hukukî durumunda değişiklik yapan bir şart işleme bağlı şart tasarruf niteliğinde fazla ödeme yapıldığı,bu nedenle hesaplama hatası değil davalının statüsünde hata yapıldığı için ortada bir şart tasarrufun bulunduğu, olayda kazanılmış hak oluştuğu için bu işlemin idarî yargıda öngörülen dava açma süresi içerisinde geri alınabileceği, öte yandan, yaptırılan bilirkişi incelemesi üzerine düzenlenen raporda da davacı kurumun zararının bulunmadığının belirtildiği, ayrıca davalının aldatıcı bir beyanı ya

da yapılan hesaplamada dahlinin bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine hükmedilmiş, istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin 20/06/2019 tarihli ve E:2019/2565, K:2019/2703 sayılı kararıyla; somut olayda idarenin herhangi bir şart tasarrufunun olmadığı, davalıya yapılan ödeme sebepsiz zenginleşme hükmünde olduğundan idare hukukunun idarî kararların geri alınmasıyla ilgili kurallarının uygulanamayacağı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüile Çorum 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 29/01/2019 tarihli ve E:2016/1170, K:2019/56 sayılı kararı kaldırılarak, davanın kısmen kabulüne; ek bilirkişi raporuyla tespit edilen 14.425,93-TL alacağın yasal faiziyle birlikte davacı idareye verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine kesin olmak üzere kararverilmiştir.

Farklı yargı yerlerinde açılmış olan bu davaların tarafı olan Ş.Şvekilitarafından, söz konusu kararların birbiriyle çeliştiği ileri sürülerek hüküm uyuşmazlığının giderilmesi istenilmiştir.

USÛLE İLİŞKİN İNCELEME :

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluşu ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 24. maddesinde; adlî ve idarî yargı mercileritarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındakiçelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığının kabul edileceği, ilgili kişiveya makamın Uyuşmazlık Mahkemesine başvurarak hüküm uyuşmazlığının giderilmesini isteyebileceği kurala bağlanmıştır.

Bu kanunî düzenlemeye göre hüküm uyuşmazlığının varlığı için;

a)Uyuşmazlık bulunduğu ileri sürülen hükümlerin, adlî ve idarî yargı mercilerince verilmesi,

b) Konusu, sebebi ve taraflarından en az birinin aynı olması,

c) Her iki kararın da kesinleşmiş olması,

d) Davaların esasının hükme bağlanmış bulunması,

e)Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen kararların incelenmesinden; ortada adlî ve idarî yargı mercilerince verilmiş vekesinleşmiş kararlar bulunduğu, davanın konusu, sebebi ve taraflarının aynı olduğu anlaşılmıştır.

Davaların esasının hükme bağlanmış bulunması şartı yönünden inceleme;

2577 sayılı İdarî Yargılama Usûlü Kanununun 14. maddesinin (3/d) işaretli bendinde; dilekçelerin idarî davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı yönünden inceleneceği, 15. maddesinin (1/b) işaretli bendinde ise, bu nitelikte olmayan işlemin iptali istemiyle açılan davanın reddine karar verileceği kurala bağlanmıştır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 294. maddesinin 1. fıkrasında; "Mahkeme, usûle veya esasa ilişkin bir nihâî kararla davayı sona erdirir. Yargılama sonunda uyuşmazlığın esası hakkında verilen nihâî karar, hükümdür.", 303. maddesinin 2. fıkrasında ise; " Bir hüküm, davada veya karşılık davada ileri sürülen taleplerden, sadece hükme bağlanmış olanlar hakkında kesin hüküm teşkil eder." kuralına yer verilmiştir.

"Hükümler (esasa ilişkin nihaî kararlar) maddî anlamda hüküm teşkil eder. Bir hüküm davada ileri sürülen taleplerden sadece hükme bağlanmış olanlar hakkında kesin hüküm teşkil edeceği (m.303/2) için, usûle ilişkin nihai kararlar (m.294/6) sadece ilişkin oldukları usul sorunu hakkında kesin hüküm teşkil eder; dava konusu uyuşmazlığın (hakkın) esası hakkında (maddî anlamda) kesin hüküm teşkil etmez. (Prof. Dr. Baki KURU; Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı; 2022;Sayfa:562)

"Aralarında hüküm uyuşmazlığı bulunan kararların her ikisinin de konunun esası hakkında verilmiş olması gerekir. Kararlardan biri (meselâ idare mahkemesi kararı), esasa ilişkin olmayıp, süre aşımından dolayı ret kararı ise, iki karar arasında hüküm uyuşmazlığı oluşmaz." (Prof. Dr. Baki KURU; Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt I, 2001;Sayfa:774)

Yapılan yersizdöner sermaye ek ödeme tutarının sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak Ş.Ş'den tahsiline karar verilmesi istemiyle adlî yargıda açılan alacak davasında, davanın kısmen kabulüne karar verilerek, uyuşmazlığın esası hakkında hüküm kurulmak suretiyle uyuşmazlığı sona erdiren nihâî bir karar verildiği; yersiz yapılan ödemelerin adı geçenden yasal faiziyle birlikte iadesinin istenilmesi yolunda tesis edilen işlemin iptali istemiyle idarî yargıda açılan davada ise, ilk inceleme aşamasında kesin ve yürütülebilir niteliği bulunmayan, hazırlayıcı ve ön işlem mahiyetinde olan işlemin iptali istemiyle açılan davanın esasının incelenmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verildiği, söz konusu kararın,uyuşmazlığın esası hakkında verilen (hüküm niteliğini taşıyan) nihâî bir karar olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla; İdare Mahkemesince uyuşmazlığın esasını karara bağlayan bir hüküm verilmediğinden, adlî ve idarî yargı mercilerince verilen kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü için gerekli olan "kararlarda davanın esasının hükme bağlanmış bulunması" şartı gerçekleşmediğinden, kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğundan söz edilemeyeceği sonucuna varılmıştır..."

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

10. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı; adli ve idari yargı mercileri tarafından verilen ve kesinleşen mahkeme kararlarından birinde davanın esasının hükme bağlanmamış olması karşısında, 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde belirtilen bu koşulun gerçekleşmediği düşüncesiyle söz konusu başvurunun reddi yönünde yazılı düşünce bildirmiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi, konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması, her iki kararın da kesinleşmiş olması, kararlarda davanın esasının hükme bağlanması, kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması ve bu koşulların birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen kararların incelenmesinde; ortada, adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve kanun yollarına başvurularak şeklen kesinleşmiş; taraflarından en az birinin aynı olduğu kararların bulunduğu anlaşılmıştır.

Hüküm uyuşmazlığına konu Çorum İdare Mahkemesi kararında, davacıya yapılan döner sermaye ek ödemesinin yasal faiziyle birlikte iade edilmesine ilişkin işlemin iptaline karar verilmesine karşın, Kayseri 5. Asliye Hukuk Mahkemesi kararında, söz konusu ödemenin yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verildiği anlaşılmakla, iki karar arasında oluşan çelişki nedeni ile hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği, bu duruma göre, söz konusu adli ve idari yargı kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu kabul edilmelidir.

Ancak, anılan Mahkemelerce verilen kararlarda davaların esasının hükme bağlanıp bağlanmadığı konusunun ayrıca incelenmesinde fayda bulunmaktadır.

Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesindeki davada; işin esasına girilerek, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Çorum İdare Mahkemesindeki davada ise; dava konusu işlemin kesin ve yürütülebilir idari işlem mahiyetinde olmaması sebebiyle davanın esasının incelenmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verildiği anlaşılmıştır.

Bu duruma göre, Çorum İdare Mahkemesindeki davanın incelenmeksizin reddine karar verilmesi karşısında, İdare Mahkemesi ile Bölge Adliye Mahkemesi kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü için gerekli olan koşullardan, "kararlarda davanın esasının hükme bağlanması" koşulunun gerçekleşmediği sonucuna varılmıştır..."

V. İLGİLİ HUKUK

11. 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un*"Mahkemenin görevi"* başlığını taşıyan 1. maddesinin ilk fıkrası şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir."

12. 2247 sayılı Kanun'un *"Yargı merciince yapılacak işlemler"* başlıklı 15. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 23/7/2008 – 5791/6 md.)

Olumsuz görev uyuşmazlıklarında dava dosyaları, son görevsizlik kararını veren yargı merciince, bu kararın kesinleşmesinden sonra taraflardan birinin istemi üzerine, ilk görevsizlik kararını veren yargı merciine ait dava dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir ve görevli yargı merciinin belirlenmesi istenir."

13. 2247 sayılı Kanun'un *"Uyuşmazlık Mahkemesince yapılacak işlemler"* başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 21/1/1982 - 2592/5 md.)

Uyuşmazlık Mahkemesi, olumsuz görev uyuşmazlığı ile ilgili dosyaların ilk incelemesi sırasında ve gerekli gördüğü hallerde ilgili Başsavcıların görüşünü de alarak, görevli yargı merciini belirten kararını verir. "

14. 2247 sayılı Kanun'un 3. Bölümünde, *"Hüküm Uyuşmazlığı"* üst başlığı altındaki 24. maddesi şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 21/1/1982 - 2592/7 md.) 1 nci maddede gösterilen yargı mercileritarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir.

(Mülga ikinci fıkra: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.)

İlgili kişi veya makam Uyuşmazlık Mahkemesine başvurarak hüküm uyuşmazlığının giderilmesini istiyebilir. Bu halde olumsuz görev uyuşmazlığının çıkarılması ile ilgili 15 ve 16 ncı maddelerdeki usul kuralları uygulanır."

15. 2247 sayılı Kanun'un *"Hüküm uyuşmazlıklarında uygulanacak inceleme kuralları"* başlıklı 25. maddesi şöyledir:

" Hükümuyuşmazlıklarında Uyuşmazlık Mahkemesi, Danıştay Yargılama usulünün bu kanuna aykırı olmayan hükümlerini uygulamak suretiyle anlaşmazlığın esasını da karara bağlar.

(Mülga ikinci fıkra: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.)

Uyuşmazlık Mahkemesi hüküm uyuşmazlıklarını dosya üzerinde inceleyerek karara bağlar.

Gerekli gördüğü hallerde veya istek üzerine tarafları dinleyebilir."

16.2247 sayılı Kanun'un "*İncelemede izlenecek sıra"* başlıklı 27. maddesi şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder."

VI. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 08/07/2024 tarihli toplantısında; Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, 2247 sayılı Kanun'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

18. 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde anılan hükme göre, hüküm uyuşmazlığının ortaya çıkabilmesi için:

a) Uyuşmazlık doğuran hükümlerin, adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi,
b) Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,
c) Her iki kararın da kesinleşmiş olması,
d) Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,
e) Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

19. Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen adli ve idari yargı kararlarının incelenmesinden, ortada adlî ve idarî yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş kararların bulunduğu, taraflarının en az birinin aynı olduğu, konuları ve sebebi aynı olan davalarda kararların kesinleştiği anlaşılmaktadır.

20. 2577 sayılı İdarî Yargılama Usûlü Kanunu'nun 14. maddesinin (3/d) işaretli bendinde; dilekçelerin idarî davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı yönünden inceleneceği, 15. maddesinin (1/b) işaretli bendinde ise, bu nitelikte olmayan işlemin iptali istemiyle açılan davanın reddine karar verileceği kurala bağlanmıştır.

21. Yapılan yersiz döner sermaye ek ödeme tutarının sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak Ş.Ş'den tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargıda açılan alacak davasında, davanın kısmen kabulüne karar verilerek, uyuşmazlığın esası hakkında hüküm kurulmak suretiyle uyuşmazlığı sona erdiren nihâi bir karar verildiği; yersiz yapılan ödemelerin adı geçenden yasal faiziyle birlikte iadesinin istenilmesi yolunda tesis edilen işlemin iptali istemiyle idari yargıda açılan davada ise, ilk inceleme aşamasında kesin ve yürütülebilir niteliği bulunmayan, hazırlayıcı ve ön işlem mahiyetinde olan işlemin iptali istemiyle açılan davanın esasının incelenmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verildiği, söz konusu kararın,uyuşmazlığın esası hakkında verilen (hüküm niteliğini taşıyan) nihâî bir karar olmadığı anlaşılmaktadır.

22. Bu itibarla; İdare Mahkemesince uyuşmazlığın esasını karara bağlayan bir hüküm verilmediğinden, adli ve idari yargı mercilerince verilen kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü için gerekli olan *"kararlarda davanın esasının hükme bağlanmış bulunması"* şartı gerçekleşmediğinden, kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğundan söz edilemeyeceği sonucuna varılmıştır.

23. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen *"Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması"* koşulunu taşımayan başvurunun reddi gerekmiştir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle,

2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen *"Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması"* koşulunu taşımayan BAŞVURUNUN REDDİNE,

08/07/2024 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN